

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ ÇEŞİTLİLİĞİNİN
KORUNMASINDA BUNLARIN ÜRETİMİNDE VE
PAZARLANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR
İLE ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
TRABZON RİZE TOPLANTI TUTANAKLARI

11 Ekim 2019 Cuma

KONU

Trabzon Çalışma Ziyareti Toplantısı
Rize Valiliği Çalışma Ziyareti Toplantısı

11 Ekim 2019 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 09.30

BAŞKAN: İbrahim AYDIN (Antalya)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep ŞEKER (Karaman)

SÖZCÜ: Refik ÖZEN (Bursa)

**KÂTİP: Zemzem Güleender AÇANAL (Şanlıurfa)
(Trabzon)**

BAŞKAN – Çok kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlarım, çok değerli milletvekillerimiz, 26'ncı Dönem Milletvekillerimiz ve çok kıymetli bürokrat arkadaşlarım, bölge müdürlerim, çok değerli hocalarım, sınıf arkadaşlarım, çok kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi selamlayorum.

Bugün mübarek bir gün, cuma günü. Cumanız mübarek olsun. Özellikle de 9 Ekimde başlayan Türk Silahlı Kuvvetlerimizin başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'nda ordumuz inşallah muzaffer olur. Tabii ki bizim için çok önemli günleri yaşıyoruz, haftaları yaşayacağız. Orada bir terör devletinin kurulmasını istemiyoruz. Tüm dünyaya rağmen oraya girilecek denildi. Nasıl ki Afrin'de Zeytin Dalı Harekâtı'nda olduğu gibi bu Barış Pınarı Harekâtı'nda da ordumuz muzaffer olacak, kazanacak çünkü ömür boyu orada bir terör devletini istemiyoruz, inşallah orada da başarılı olacağız.

Evet, Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Araştırma Komisyonu olarak çalışmalarımıza devam ediyoruz. Daha önce Çorum iline gitmiştik önce, daha sonra Balıkesir ve arkasından Konya, Karaman, şimdi de özellikle Doğu Karadeniz Bölgesini hissetmemiz gerekiyordu çünkü Trabzon sınırındayız şu anda. Trabzon, benim okuduğum şehir yani ikinci memleketimizdeyiz. Bölge müdürlüğü yaptığım yerlerde zaman zaman Trabzonlu musun diye takılırlardı. Dünyanın en güzel yerlerinden bir yerdeyiz, Çamburnu yani sarıçam ormanının denize indiği yer ve burada bitki çeşitliliği çok fazla. Özellikle bugünkü programımızda biraz sonra Rize iline geçeceğiz, orada Valimiz karşılayacak, arkasından ÇAYKUR Genel Müdürlüğü'nün programı ve devam edeceğiz, bitki çeşitliliği olarak en fazla olan ilimiz, ilk 2'nin içerisinde olan -yani benim memleketim Antalya ile Artvin yarışıyor- Artvin'e gideceğiz. Burada Sayın Balta bizim ev sahibimiz, Komisyon üyemiz. Artvin'e gideceğiz, orada bir gün kaldıktan sonra tekrar Trabzon'a dönüp, orada kalıp pazar sabahı da Orman Fakültesi ve Eczacılık Fakültesiyle beraber bir toplantımız olacak.

Gerçekten, Türkiye bitki çeşitliliği bakımından en zengin ülkelerden biri, 12 bin üzerinde bitki çeşitliliğimiz var; bunun 3.600'ü endemik. Dedğim gibi en zengin olan yerlerinden biri de Doğu Karadeniz Bölgesi. Bu Komisyonun kurulmasında aramızda bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi 26'ncı Dönem Milletvekilimiz İlksen Hanım'ın çok gayretleri oldu. Komisyon kurulmasına karar verildik Veysel Eroğlu Hocamızla beraber ama ben ona takılıyordum “Başkanım, Başkanım” diye ona nasip olmadı. Ormancılar olarak bir espri konusu da oldu, tabii, bu tıbbi aromatik bitkilere hekimlerimiz -bizim Komisyonumuzda 4 hekimimiz var, 3 eczacı var, 2 orman mühendisi var, ben ve Ali Cumhur Bey ve 1 gıda mühendisi ve 1 hukukçumuz olsun diye Erkan Bey var. Yani Komisyon ağırlıklı olarak tıbbi aromatik olduğu için doktorlardan, eczacılardan ve ormancılardan kuruldu ama gerçekten çok önemli bir Komisyon. Ben otuz yıllık devlet memurluğumda işin daha çok derinliklerinin olduğunu gördüm. 26 olmadı, 27'nci dönemde Başkanlık bize nasip oldu. Çalışmalara başladık, gayet iyi de gidiyor ama üç ayda bitmeyince bir ay daha süre aldık ve hem arazi incelemelerimizi yapıyoruz yerinde...

Burayı seçmemizin bir sebebi de bitki çeşitliliğinin çok fazla olması. Yani iklim olarak baktınız zaman, okyanus iklimi de var Rize’de, o şekilde üç iklimin de olduğu bir yer ülkemiz ve bu sahillerin tamamını, Doğu Karadeniz’in tamamını görelim dedik. Yüksel Hocamın daha önceki çalışmaları da şöyle, tabii, bizim bu 3.600 endemik türünün hepsini öne çıkaracak bir durumumuz yok, her ilin bir ürünü olsun dedik. Mesela “gül” deyince aklımıza neresi geliyor? Isparta geliyor. Biz bu illeri de gezip her ilin öncü bir bitkisi olsun, onun üzerine çalışalım istiyoruz. Bu işin şu anda dünyadaki hacmi 115 milyar dolar, bizim ülkemiz milyon dolarlar seviyesinde. Bizim 2023 hedefimiz 5 milyar dolar olsun diyoruz. Zaten 2050 yılında dünyada bunun 500 milyar dolar hacmi olacak bir sektör, onun için biz bu tıbbi aromatik bitkilerimizi hem koruyacağız hem geliştireceğiz, yetiştireceğiz hem de pazarlamasını iyi yapacağız, üretip de ham madde olarak değil, ondan ilaç yapılması, kozmetik olması, boya sanayisinde kullanılması, geliştirerek satmayı düşünüyoruz yani onun peşindeyiz. İnşallah ülkemizdeki bu darboğazları... Veyahut da çok çalışmalar yapılmış, biz bu sektörle hemen hemen 9’uncu toplantıyı yaptık ve sektörden bu işle uğraşan 50’nin üzerinde hocamızı davet ettik. Bir dağınıklık vardı, bu çalışmanın sonucunda Meclisin yapacağı yani yasamanın yapacağı, derleyip toplayıp bir elden yönetilmesi. Mesela, kendi arkadaşlarımız arasında konuşuyoruz, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin içerisinde bir üst kurul kuralım dedik, TAB üst kurulu, yani Tıbbi ve Aromatik Bitkiler üst kurulu kuralım ki çok başlılık kalsın diye, öyle bir düşüncemiz var. İnşallah bu Komisyonun sonuç bölümünde bunlar da yazılacak.

Evet, ben sözü fazla uzatmadan, öncelikle burada bizi karşılayan Trabzonlu hemşehrilerime, vekillerimize, Ayşe Hanım’a, Salih Bey kardeşime -biz Plan ve Bütçe Komisyonunda beraberiz- çok teşekkür ediyorum. Yine aynı şekilde sınıf arkadaşlarım, işte Profesör Cantürk Gümüş, yine Nurgül Hocam burada, Profesör Nurgül Ay ve diğer bölge müdürlerimiz. Tabii, ben hep takılırım, iki tane teşkilatım var, bir orman teşkilatım vardı, şimdi bir de parti teşkilatım var diye. Yani ben 2’nci nesil ormancıyım, amcam da ormancıydı, 2’nci nesil siyasetçi olmaya çalışıyorum diyorum, amcam da milletvekilliği yapmıştı, aynı kişi. Onun için önce orman teşkilatına çok teşekkür ediyorum, Allah razı olsun, bizi yine burada yalnız bırakmadınız. Yine hocalarım aynı şekilde. Yüksel Hocam “Ben de ormancıyım.” diyor, ben bilince “Ben de Trabzonluyum.” diye başladı. “Biz seni Toroslardan, Taşeli’nden biliyoruz, Alanyalı diye biliyorduk ama buradan çıktın.” dedim. İlk defa bu işi yapan, bunun ticaretini yapan ağabeyimizin oğlu burada bizi karşıladı. Herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Yine Alanya’dan bir dostum gelmiş, Temel Usta burada, bu mahalleli kendisi.

Evet, hepinize teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumu yapmak üzere Milli Parklar Bölge Müdürümüze mikrofonu veriyorum. (Alkışlar)

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA - Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; hepinizi şahsım ve Bölge Müdürlüğüm adına saygıyla selamlıyorum.

Vaktimizin daralmasından dolayı sunumumu çok kısa tutacağım.

Sayın Başkanım, sizleri ve bu değerli heyeti Bölge Müdürlüğümüzde ağırlamaktan mutluluk duyduğumu belirterek sözlerime başlıyorum.

12. Bölge Müdürlüğü olarak 5 ilde faaliyet gösteriyoruz Sayın Başkanım; Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize ve Trabzon illerinde. Ayrıca Kaçkar Dağları Milli Parkını da müdürlük şeklinde idare ediyoruz.

265 personelimiz var, 53’ü teknik eleman Sayın Başkanım. Alanlarımızda 4 tane millî parkımız var, bunlardan bir tanesi de Trabzon ilimizde Altındere Vadisi Millî Parkımız, diğeri Rize’de Kaçkar Dağları Millî Parkımız, 2 tanesi de Artvin ilimizde. Bölgemizle ilgili tabiat parklarımız 32 tane. Çok detay bilgi vermeden bu alanla ilgili bilgiler aktarayım Sayın Başkanım.

Alanımız tabiat parkı, Çamburnu Tabiat Parkı. Tabiat parkımızın 2015 tarihinde gelişme planlarını yaptık. Onaylanan gelişme ve vaziyet planlarına göre buradaki tesislerimizi de bu yıl itibarıyla işletmeye açmış bulunuyoruz. Sizin de girişte bahsettiğiniz gibi sarıçamın denize indiği ender yerlerden biri Çamburnu Tabiat Parkımız. Bunları anlattıktan sonra Sayın Başkanım, biyoçeşitlilik ve tıbbi ve aromatik bitkilerle ilgili Bölge Müdürlüğümüzün ve Genel Müdürlüğümüzün bölgemizle ilgili faaliyetlerini kısaca aktarmak istiyorum.

Normalde, Türkiye'miz bilindiği gibi coğrafi konumu nedeniyle biyoçeşitlilik bakımından da stratejik öneme sahiptir Sayın Başkanım. Bilindiği üzere, 2013 yılında Genel Müdürlüğümüz, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün hazırlamış olduğu Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi var. Bu, tüm, 81 ilde yapılmaya başladı, biz de 5 ilimizde bu çalışmalarımızı yaptık, tamamladık 2013 yılında yani şu anda Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Rize ve Artvin illerimizin biyolojik çeşitlilik çalışmaları tamamlanarak şu anda Nuh'un Veri Sistemi, Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Sistemine aktarılmaya başlanmıştır. Ayrıca, bunun yanında bir de 2014 yılında Nesli Tehlike Altındaki Türlerin Korunması Strateji Eylem Planı çalıştay düzenledik. Burada da yaklaşık 200-250 türün bu kapsamda olduğunu fark etti Genel Müdürlüğümüz, 2023 yılına kadar da yaklaşık 100 adet eylem planı hazırlanması gerektiğini belirttiler. Biz de Bölge Müdürlüğü olarak 16 tane eylem planını hazırladık ve yürürlüğe sunduk.

Sunumun esas can alıcı yeri burası Sayın Başkanım, Karadeniz Teknik Üniversitesindeki Orman Fakültesinde Profesör Salih Terzioğlu'nun 2019 yılında yayınlamış olduğu bir makaleden aldığımız bilgilere göre bölgemizde -bizim sorumluluk sahamızda Bayburt yok ancak bunu böyle yayınladığı için almak zorunda kaldık- Artvin ilimizin 2.623 tane damarlı bitki sayısı, bunun 408'i tıbbi ve aromatik bitki; Rize'de 1.430 damarlı bitkinin 304'ü tıbbi ve aromatik bitki; Trabzon'un 1.373 olan damarlı bitki sayısının 392'si bu kapsamda; Gümüşhane'de 420; Bayburt 118; Giresun'da 355'tir Sayın Başkanım.

İller itibarıyla değişik değişik türlerimizin hepsi var, bunlardan çok bahsetmek istemiyorum ancak ikinci bir projemizden bahsetmek istiyorum Sayın Başkanım. Biz, "Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilgilerin Kayıt Altına Alınması" diye bir proje yürütüyoruz Genel Müdürlük olarak. Buna geçen yıl Gümüşhane ilimizde başladık, bu yıl da Trabzon ilimizde, pilot olarak 2 ilimizde uyguluyoruz. Bundan tabiri caizse "kocakarı ilaçları" dediğimiz ilaçları üniversite hocalarıyla saha araştırmaları yaparak tarama yapıp bitkilerden elde edilen veya hayvanlardan elde edilen biyoçeşitliliğe dayalı olarak geleneksel bilgiyi kayıt altına almaya çalışıyoruz, bu projeyi de önemsiyoruz Sayın Başkanım.

Diğer çalışmalarımızdan önemsedikimiz, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eczacılık Fakültesi İLAFAR'la yapmış olduğumuz, Genel Müdürlüğün yapmış olduğu bir protokol kapsamında tür eylem planı yapmış olduğumuz kanarya otu ve allı gelin türlerimizin farmakolojik özelliklerinin araştırılması için bir protokol yaptık. Şu anda İLAFAR çalışıyor konu hakkında. Giresun ilindeki Şebinkarahisar gülü, şebim gülü dediğimiz bitkiyle ikinci etapta çalışmayı düşünüyorlar. Şu andaki çalışmaların sonucunda kendileri daha detaylı bilgiler verirler tabii Sayın Başkanım. Metanol n-hekzan ve diklorometan ve n-butanol denilen ekstraktların elde edildiği muhtemelen bir ilaç çıkacak gibi görülüyor Sayın Başkanım.

Genel hatlarıyla bölgemizdeki çalışmalarımız bu yönde. Heyetinizi bölgemde ağırlamaktan onur duyduğumu tekrar belirtmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum Sayın Başkanım. (Alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Nuh'un Gemisi Projesi her ilde mi yapılıyor?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Türkiye genelinde. Şu ana kadar 14 ilde bitirildi, 81 tamamlanacak.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Bunlar bir merkezde mi toplanacak yoksa her il kendi mi bunları sahipleniyor?

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Ankara’da toplanacak.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Efendim, şu anda girişler başladı, sonra açılacak sistem çalışmaya başlayınca, Türkiye genelinde.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Bunların arasında kültür bitkisi yok değil mi, hepsi doğal?

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Yok, hepsi doğal, tamamen hocalarımızın çalışmış olduğu ve kaydetmiş olduğu bitkiler.

BAŞKAN – Sayın Hocam, bu bitki çeşitliliğini şey yaparken rakamlar çok değişiyor, çünkü daha yenisi bulunuyor falan. Artvin’de en son ne kadar oldu bitki çeşitliliğiniz?

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YÜKSEL KAN – 2750 oldu Sayın Vekilim.

BAŞKAN – 2.727 iken en son 1.864 demiş.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YÜKSEL KAN – İlaveler oluyor Sayın Başkan, alt türleriyle falan.

BAŞKAN – Mesela Özgür Hocam dedi ki en fazla Antalya, daha sonra İstanbul, 3’üncü olarak Artvin diye bahsetti. Burada bir değişiklik oldu mu?

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Sayın Başkanım, Profesör Salih Terzioğlu’nun makalesinden aldığımız veriye göre -kendisi verdi bu veriyi bize- 2.623 damarlı bitki çalışmışlar, 198’i endemik, 408’i tıbbi aromatik. Rize 1.430 damarlı 110’nu endemik, 304’ü tıbbi aromatik. Trabzon 1.373, 127’si endemik, 392’si tıbbi ve aromatik. Gümüşhane 2.569, 326’sı endemik, 420’si tıbbi ve aromatik. Giresun’un 2091 damarlı, 177 endemik, 355’i tıbbi ve aromatik. Bunlar 2019’daki kayıtlar Sayın Başkanım çünkü biz 2013’te yaptığımızda biraz daha aşağıdaydı Sayın Başkanım.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU – Peki, sadece bölgede olan, sadece burada olan bitki sayısı ne kadar? Yani sadece Artvin’de olan, sadece Trabzon’da olan?

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Trabzon 127.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU – Sadece burada yetişiyor? Artvin ne kadar?

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR 12. BÖLGE MÜDÜRÜ AHMET USTA – Burada yetişiyor. Artvin 198.

BAŞKAN – Tabii, burada öne çıkaracağımız bitkileri yapmamız lazım. Şimdi, Yüksel Hocamla da bunu çok konuşuyoruz, mesela Rize’de yayla kekiği, Artvin’de mesela hangi ürünü öne çıkarmamız gerekiyor.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YÜKSEL KAN – Başkanım, müsaade ederseniz ben bir bilgi vereyim.

BAŞKAN – Buyurun.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YÜKSEL KAN – Tekrar hoş geldiniz değerli Komisyon Başkanım ve Komisyon üyelerim. Beş yıldır Karadenizliyim, Doğu Karadeniz Bölgesinde tıbbi aromatik bitkilerin, ekonomik olan... O başlığın altını çizmek lazım, Sayın Bölge Müdürümün söylediği gibi çok sayıda endemik bitkimiz var, çok sayıda tıbbi aromatik bitkimiz var ama bizim önceliğimiz ekonomik önemi olan bitkileri seçip üretmek olduğu için bu bölgede yürütülen, DOKAP’ın desteklediği, ANG Vakfımızın yine yürütücülüğünü üstlendiği proje kapsamında her

ilimize marka olabilecek, katma değeri yüksek, kullanımı yüksek, ihraç edilebilir potansiyeli olan bitkilerin AR-GE'sini yine bölgemizin önemli üniversiteleri, başta Karadeniz Teknik Üniversitesi olmak üzere, birlikte AR-GE sonucunda Doğu Karadeniz Bölgesi'nin 9 tane ilinde 80 tane bitkinin bir an önce üretime alınıp, üretime geçirilip kullanıma sunulmasının önemli olduğunu ortaya koyduk ve bunu yapabilmek için de her ile bir bitkinin marka olabilecek, katma değeri yüksek olan bitkilerden başlayıp bu bitkileri üretime, ticarete konu etmemiz gerektiği konusunda bir sonuca ulaştık ve o sonuç itibarıyla Rize'de yayla kekiği "Thymus" grubu dediğimiz, hem ilaç ham maddesi hem gıda ve kozmetik, diğer sektörlerde katma değerli, şu ekranda gördüğünüz bitkinin kendisi. Artvin'de alıç, son derece önemli, katma değeri yüksek bir bitki, o coğrafyaya çok uygun ve Artvin'in kendisine has bir endemik alıcı da var değerli misafirlerimiz. Trabzon'da likapa çok önemli, Trabzon'un markası olabilecek likapa yani mavi yemiş, İngilizce "blueberry" dedikleri, dünyanın da çok üzerinde durduğu bir bitki. Giresun'da taflan dediğimiz, Karadeniz'de ormancı arkadaşlarımızın çok yakinen bildiği taflan çok önemli. Gümüşhane'mizde sarı kantaron, o bölgenin doğal bitkisi, son derece önemli, marka olabilecek potansiyeli çok yüksek. Bayburt'ta yine tarhun dediğimiz son derece önemli bir bitkimiz var Bayburt'umuzda, güzel Bayburt'ta, Tokat'ımızda hünnap var, biliyorsunuz son dönemde çok popüler bir bitki hünnap. Dolayısıyla bu saydığım illere bu saydığım katma değeri yüksek olan bitkilerin üretimini hayata geçirmek durumundayız.

Burada ben hassaten bu projenin önemine binaen başta Sayın Başkanımız olmak üzere bütün Komisyon üyelerine ülkemiz adına çok teşekkür ederim, bürokratlarımıza, Ankara'dan gelen diğer misafirlerimize. İlksen Hanım'a buradan özellikle teşekkür etmek istiyorum çünkü bu projenin hayata geçirilmesinde, ülkemizde gündeme oturmasında, bakanlıklar bünyesinde gerçekten İlksen Hanım'ın hem mesleğinin verdiği hem sorumluluğunun verdiği bir gündem oluştu.

Hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Sağ olun var olun. (Alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN BİLGİN – Değerli Komisyon üyeleri, hepiniz hoş geldiniz. Sizin burada olmanız bize onur, şeref verdi.

Ben Süleyman Bilgin, yörede tıbbi aromatik bitkiler ve doğal çiçek soğanı ihracatı yapan bir firmanın temsilcisiyim, ikinci kuşak bir temsilcisiyim. Rahmetli Nazım Bilgin, babam, yıllar evvel bu işleri başlattı. İhracatını yaptığı zaman -tabiri caizse- gazetelerde, yazılarda "Ot ihracatı yapılıyor." denildi. Ama biz bunun tıbbi bitki olduğunu, ilaç sanayisinde kullanıldığını, dünyanın gözünün Türkiye'de olduğunu ve yıllar sonra belki bunların hayata geçirilebileceği kanısıyla yıllarca ihracatımızda altyapı çalışmalarını oluşturduk ve bir zamanlar, 1980'li yıllarda -tabii, kırk yıl süre oluyor, kolay bir süre değil, zaman çok bir zaman- o dönemlerde sentlere muhtaç olan Türkiye'nin bugüne geldiği zamanlarda rahmetli babamın lafıyla "Bu dağları bana verseler ben bu dağları altın yaparım." demişti ve o zaman acaba hayal mi kuruyor, ne yapıyor diye bakmıştım ama görüyoruz ki bugün bu yapılan çalışmalar, gerek çalıştaylar gerek sempozyumlar tıbbi aromatik bitki üzerinde dünyada yapılan çalışmaların da benzerlerinin üniversitelerde hocalarımız tarafından da, sonuç olarak da bu Komisyonun istişare toplantılarında çok önemli adımlar atıldığını görmek, hani, ruhu şad olsun derler ya, ruhunun şad olduğuna ben burada tanık oldum. İnşallah bu çalışmalar ülkemize çok büyük değerler kazandıracaktır. Üzerimize düşen her göreve de hazır olduğumuzu saygılarımla belirtmek istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Orman Bölge Müdürümüz yeni başladı, hayırlı uğurlu olsun diyelim.

Ne kadar bir süre oldu?

TRABZON ORMAN BÖLGE MÜDÜRÜ EMİN YILMAZ - Bir ay.

BAŞKAN – Biz Orman Genel Müdürlüğü olarak eylem planları yapmıştık yani şu anda 38 tane, Türkiye’de eylem planı var. Bu Trabzon ve senin Bölge Müdürlüğün içerisinde eylem planlarından hangileri var, onunla ilgili bilgi ver, hem de Orman Bölge Müdürlüğüyle ilgili bilgi verersen... Sunum yapacak mısın?

TRABZON ORMAN BÖLGE MÜDÜRÜ EMİN YILMAZ – Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

TRABZON ORMAN BÖLGE MÜDÜRÜ EMİN YILMAZ – Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekillerim, Komisyonun değerli üyeleri; hepinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü, Trabzon, Rize, Gümüşhane ve Bayburt illerini kapsayan bir Orman Bölge Müdürlüğü. Bu illerde 8 tane işletme olarak faaliyetlerimize devam ediyoruz Sayın Başkanım.

Orman Bölge Müdürlüğü olarak Genel Müdürlüğün bize vermiş olduğu yıllık çalışma programları çerçevesinde envanter çalışması yapıyoruz. Envanter çalışması yaptığımız türlerle ilgili olarak da faydalanma planları oluşturup faydalanmaya çalışıyoruz Sayın Başkanım.

Bölge Müdürlüğü olarak şu ana kadar 30 tane türde envanter çalışmalarını bitirdik ve faydalanma planlarını hazırlayarak üretime hazır hâle getirdik Sayın Başkanım.

Çalıştığımız türlerden bazılarını örnek verecek olursak; aslan pençesi Trabzon ve Rize bölgesinde çalışıldı. Kızıl karamuk dediğimiz Bayburt ve Gümüşhane yöresinde yoğun olarak var ama Bayburt yöresinde envanter çalışmaları tamamlandı ve faydalanma planları bitirildi Sayın Başkanım. Yine, kestane, ve bildiğimiz Anadolu kestanesi Trabzon, Maçka, Sürmene, tüm sahil boyunca olan işletmelerimizde envanter çalışmaları tamamlandı ve faydalanma planları bitirildi. Fındık zaten sahilimizin doğal türü olarak kullanımda olan bir türümüz. Yemişen yine Gümüşhane ilinde faydalanma planları, envanter çalışmaları bitirildi. Duvar sarmağı yine Trabzon, Maçka, Sürmene ve Rize işletmelerindeki envanter çalışmaları tamamlandı ve faydalanma planları sunuldu. Kantaron yine Maçka işletmesinde envanter çalışmaları tamamlandı ve faydalanma planları hazırlandı. Karayemiş, yöremizde hem Trabzon’da hem Rize’de yoğun olan bir tür. Trabzon ve Rize Pazar işletmelerindeki envanter çalışmaları ve faydalanma planları tamamlandı efendim. Kuşburnu daha çok Zigana Dağı ardındaki işletmelerimizde yani Gümüşhane ve Torul bölgesinde yoğun olarak bulunan bir türümüz. Buradaki envanter tespitleri ve faydalanma planları bitirildi Sayın Başkanım. Yine Tüntürük dediğimiz rubus, Trabzon, Maçka, Sürmene ve Rize işletmelerinde faydalanma planları ve envanter tespitleri tamamlandı efendim. Mürver otu yine Trabzon, Maçka, Sürmene ve Rize işletmelerinde tamamlanan envanter ve faydalanma planları tamamlanan türlerimizden bir tanesi. Yine Rize’de ağaç mürver meşceremiz oluşacak kadar yoğunlukta olan bir tür. Sürmene, Rize ve Maçka işletmelerindeki envanter çalışmaları tamamlandı, devamında faydalanma planları oluşturuldu bunların da efendim. Kaf kekiği dediğimiz Trabzon, Maçka, Sürmene işletmelerindeki envanter çalışmaları ve faydalanma planları bu tür için de tamamlandı efendim. Likarba Trabzon’un en öncü türü dediğimiz tür, hemen hemen tüm işletmelerimizde envanter tespitleri ve faydalanma planları tamamlandı efendi. Yine ayı üzümü Trabzon ve Rize işletmelerindeki sahalarımızda envanter tespitleri bitirildi, faydalanma planları oluşturuldu efendim. Dokuz tepeli dediğimiz veratrum türünün de Trabzon ve Maçka işletmelerindeki envanter tespitleri ve faydalanma planları tamamlandı efendim. Ökse otu daha çok Gümüşhane ve Bayburt tarafındaki ormanlarımızda ve arazilerde gözüken bir türümüz. Bunların da envanter tespitleri tamamlandı ve faydalanma planları oluşturuldu. Siklamen dediğimiz, zaten yıllardan beri yöremizde en yoğun şekilde üretimi yapılan türümüzün envanter tespitleri ve faydalanma planları yapıldı. Yöremizden özellikle Sürmene ve Araklı ilçelerimizde üretimi yapıp yurt dışına gönderilen türlerimizden bir tanesi.

Yine galanthus dediğimiz aynı şekilde yöremizde Süleyman Bey tarafından da alınıp üretilen türlerden bir tanesi. Yıllardan beri de bunların üretimleri yapıp ekonomiye kazandırmakta Sayın Başkanım. Yine şepart türünün Rize ilinde envanter çalışmaları tamamlandı, faydalanmaları oluşturuldu bu tür için de.

Şimdi, illerimizin bayrak türü dediğimiz zaman bizim Trabzon için likarpa olarak düşündük, Rize ilinde de mürver olabilecek türlerimizden bir tanesi. Gümüşhane için kuşburnu yıllardan beri zaten temsil eden türlerden bir tanesi, olabileceğini düşündüğümüz türlerden bir tanesi. Bayburt için de yemişen dediğimiz türün bölge için olabileceğini düşünüyoruz.

En son olarak doğal tür olmayıp da Orman Genel Müdürlüğümüz tarafından denenmesi istenen türlerden bir tanesi sabun cevizi dediğimiz bir tür var, bunun da biz Of'taki fidanlığımızda denemesini yaptık, 3.500 fidan dikimi yaptık, 3.400 fidanda çimlenmeler gerçekleşti ve şu anda da yaklaşık 1 metre boyuna ulaşıtlar. Yine bunun meyvesi sadece tıbbi ve aromatik olarak kullanılan bir tür. Genel amaçlı yetiştirdiğimiz bir tür, doğal olarak olmayan bir türümüz.

Arz ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Yıllar önce Milli Parklar Genel Müdürlüğü yapmış Ankara Milletvekilimiz Nevzat Ceylan ağabeyim var. Genel Müdürlüğü zamanında en çok geldiği bölgeler Doğu Karadeniz'di, özellikle Artvin.

Şimdi başka soru yoksa buradan toparlanıp Rize'ye geçeceğiz. Cumadan önce Vali Bey bizi bekliyor, makamda ziyaret edip ondan sonra da ÇAYKUR Genel Müdürüyle beraber olacağız.

İnşallah Trabzon'da pazar günü saat onda yine aynı şekilde bir değerlendirme yapacağız, orada basınımıza da bir açıklama yapacağız bu teknik gezimizle ilgili inşallah.

Ben çok teşekkür ediyorum herkese, özellikle bu tesise ve bize hizmet eden arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz. Burası Hancıoğlu Çamburnu. Çok da güzel olmuş tabii, bizim çocukluğumuzda, öğrenciliğimizde buralar yoktu.

Herkese teşekkürler.

Kapanma Saati:09.50

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.30

BAŞKAN: İbrahim AYDIN (Antalya)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep ŞEKER (Karaman)

SÖZCÜ: Refik ÖZEN (Bursa)

KÂTİP: Zemzem Gülander AÇANAL (Şanlıurfa)

(Rize Valiliği)

BAŞKAN – Çok Kıymetli Valimiz -dostum- ve çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, milletvekillerim, bürokrat arkadaşlarım, hocalarım; öncelikle hepinizi selvi ve saygıyla selamlıyorum. Bugün mübarek gün. Hayırlı cumalar diliyorum.

Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Araştırma Komisyonu 26'ncı Dönemde kurulmaya karar verildi; 27'nci Dönemde de kurduk, çalışmalara başladık. Normal süresi üç aydı, tabii, tatile girince, Meclis ara verince donduruluyor, bir ay daha süre aldı ve bu Komisyonumuz 21 Kasım'a kadar çalışmalara devam edecek. Şu ana kadar 8 toplantı yaptık, 9'uncusunu da en son çarşamba günü yapmıştık. 50'nin üzerinde kişiyi -bilim adamını, üniversite hocalarımızı, sektördeki kişileri davet ettik, dinledik ve aynı zamanda da teknik gezi olarak yani işi yerinde görme adına geziler düzenledik. Daha önce İç Anadolu'da Çorum, Konya ve Karaman'a gittik; Ege'de Balıkesir'e gittik. Tabii, Doğu Karadeniz'e gelmeden bitki çeşitliliğini ve tıbbi aromatik bitkileri incelemiş sayılmazdık. Çünkü burada, özellikle Artvin'de Almanya'dan, bir devletten bile daha fazla bitki çeşidi ve endemik bitki türü var. Tabii ki komşu iller, Rize, Gümüşhane, Trabzon da bundan az kalmıyor yani orada 2.600 bitki türü varsa buralarda da 1.300 bitki türü, 2 bin bitki türü olan yer var. Onun için, işi yerinde görelim diye Komisyon arkadaşlarımızla beraber bugün sabahleyin Trabzon Havaalanı'na geldik, oradan Çamburnu'na, özellikle de sarıçam ormanlarının denize indiği yere, Çamburnu bölgesine geldik. Orada bölge müdürlerimizden buradaki Doğa Koruma ve Milli Parklar Bölge Müdürümüzden ve Orman Bölge Müdürümüzden bilgileri aldık, şimdi de sizleri, valimizi bir ziyaret edelim dedik. Bizleri bu şekilde, sıcak bir şekilde karşıladığınız için çok teşekkür ediyorum hem şahsım hem de Komisyonumuz adına. İnşallah, bu araştırma komisyonu raporunu bağladığı zaman, ülkemizde bu tıbbi aromatik bitkilerin dünya çapında 115 milyar dolar bir hacmi var şu anda, bunun ekonomik bir boyutu var ve dünyada hızla kullanıldığı için önümüzdeki yıllarda dünyada bu sektör için 2050'de 500 milyar dolardan bahsediliyor. Bizim de hedefimiz, şimdilik milyon dolarlar olan hedefimiz 2023'te en az bir 5 milyar dolarlık bir hacme ulaştırmak, onun peşindeyiz. İnşallah, hem bu tıbbi ve aromatik bitkilerimizi koruyacağız hem geliştireceğiz hem de ekonomiye çevireceğiz ve kırsal kalkınmada lokomotif olacak bu aynı zamanda.

Bizi karşıladığınız, misafir ettiğiniz için arkadaşlarımla adına da teşekkür ediyorum.

Buyurun.

RİZE VALİSİ KEMAL ÇEBER – Sayın Başkanım, sayın vekillerim, kıymetli misafirlerim; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Herkese hayırlı cumalar diliyorum, Sayın Vekilimin dediği gibi mübarek bir gündeyiz, güzel bir günde, güzel bir programla beraberiz.

Tabii hem Sayın Vekilim -İbrahim ağabeyim diyorum ben ona- hem de Ali Cumhur Vekilim benim Ankara'dan da çok kıymetli dostlarım, arkadaşlarım; o anlamda da ekstra bir...

BAŞKAN – Biz bir Karabük'e gelelim demiştik ama gelemeden siz buraya geldiniz, sizi takip ediyoruz.

RİZE VALİSİ KEMAL ÇEBER – O anlamda da ekstra mutlu oldum. Tabii, çok daha geniş zamanlarda bireysel olarak, ailecek de herkesi beklerim. Ziyaretinizden son derece keyif aldığımı, mutlu olduğumu hem içerik anlamında hem de heyet anlamında çok değerli bulduğumu ifade edeyim. Bir kere, çok özel bir ildesiniz, demin sizin bahsettiğiniz gibi kutsal topraklar. Rizeli hemşehrilerim, ben de dâhil mübarek topraklar diyoruz. Yani Rize’desiniz, mübarek toprakladasınız, çok özel bir coğrafyadasınız. Rize’mizin 3.920 kilometrekare alanı var ve hepiniz biliyorsunuz, bu alanın hiçbir yeri, neredeyse 1 santimetrekaresi bile değersiz ya da sıradan diyebileceğimiz topraklar değil, cidden o yönüyle de mübarek topraklar. Biz Rize’mizi tanıtırken mavi ile yeşilin kenti diyoruz Sayın Vekilim. Rizespor’un forması da böyle, bizim Rize kentimizin simgeleri mavi-yeşil üzerine kurgulanır, aynı Trabzon’daki bordo-mavi gibi. Aramızda da böyle tatlı bir rekabetimiz vardır. Mavi ile yeşilin her tonunun en güzeliyle bulunduğu bir kent. Tabii bunun doğaya yansımaları var. Belki hepiniz en çok Ayder’i duyuyorsunuz ama Rize’de bizim her biri en az Ayder kadar güzel 130 civarında yaylamız var, 130 bilindik yaylamız var. Yine aynı sayılarda şelalemiz var yani bu 3.920 kilometrekare içerisinde 130 civarında birbirinden güzel şelalemiz var, tarihi kemer köprülerimiz var, işte adını sıkça duyduğunuz Fırtına Vadisi gibi, Andon Vadisi gibi birbirinden güzel vadilerimiz var, kalelerimiz var, tarihî taş kemer köprülerimiz var, var da var yani Rize doğa ve coğrafya anlamında mükemmel bir yer. Tabii burada sizin ilgi alanınız, sebebiziaret olan konunuzla da otomatikman böyle bir coğrafyada -tabii bu kadar işin uzmanının olduğu bir yerde bu anlamda laubalilik yapacak değilim ama- çok verimli bir ziyaret olacağını değerlendiriyorum. O anlamda, ipuçları zaten dünya tarafından bilinmişti. Anzer balını Anzer balı yapan o bölgedeki bitki yapısıdır. Bizim vadilerimizi, coğrafyamızı bu kadar üne kavuşturan sadece doğal güzellikleri değil, oradaki endemik türler ile oradaki bitki örtüsü, oradaki canlı hayatıdır. Dolayısıyla o anlamda da çok verimli bir ziyaret olacaktır. Bundan sonraki bölümü Artvin’le beraber zaten aynı coğrafya.

Son yıllarda da özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın -ki buraya bir özel parantez açmak lazım- aynı zamanda memleketini de, o yönüyle de mübarek topraklar da misafir ediyoruz. Biz hep gurur duyarız, onur duyarız, Allah başımızdan eksik etmesin. Özellikle de dualara çokça ihtiyaç olan bugünlerde Suriye’deki kahramanlarımızla beraber Sayın Cumhurbaşkanımıza, bu operasyonları yöneten her bir bireye ve başta, tekrar ediyorum, oradaki kahramanlarımız olmak üzere bol bol dua ediyoruz. O anlamda da Sayın Cumhurbaşkanımızın memleketinde misafir etmenin de onurunu yaşıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız ve kıymetli eşlerinin bu konuya ağırlık vermesiyle beraber, Sayın Vekilim, ben yıllarca, belki on on beş yıl, hatta bizim Celil’le, birçoğu da Celil Göçer’le olmak üzere merdiven altlarında hacamat yaptıran bir vatan evladı olarak bu konunun bir boyutu olan geleneksel ve tamamlayıcı tıp işinin son yıllarda çok öne çıktığını değerlendiriyorum. Benim ta 1990’lardan sonra okuduğum bir kitap vardı, ilgi alanınız olduğu için tavsiye edebilirim, tıpcı arkadaşlarıma da onu tavsiye ederdim hep “Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası” diye bir kitaptır, Fritjof Capra’nın bir kitabıdır, aslında Capra fizikçidir ama tıp ilmi üzerinden ve tıp anlamında, tıp üzerinden dünyadaki dönüşümü anlatır; geleneksel tıptan, bitkilerden uzaklaşmanın zararlarını anlatır, modern tıbbın ne kadar kapitalistleşme olduğunu, ne kadar insana yabancılaşma olduğunu anlatır, onu da herkese tavsiye ederim. O bölümden beridir bu işe ilgi duyan da bir vatandaşım aynı zamanda. Dolayısıyla çok önemsiyorum bu tıp faaliyetleri. İnşallah tıbbi ve aromatik bitkiler üzerine yapacağınız araştırmalar bu anlamda da bahsettiğiniz rakamsal boyutları çok çok daha geçerek ülkemize de fayda sağlar. Onu mutlaka bitkilerin yanına belki ülkemize özgü canlıları ekleriz. Biliyorsunuz havaalanlarımızda sık sık ülkemizden kaçırılmaya çalışılan böcekler, canlılar yakalanıyor bitkilerle beraber. Bütüncül değerlerimizdir. Sizlerin sayesinde, kıymetli vekillerimiz ve uzmanlarımız sayesinde hepsinin en iyi şekilde değerlendirileceğini ümit ediyorum.

Rize’de sizleri misafir etmekten son derece keyif aldığımızı, bizim de üzerimize düşen ne varsa yapmaya hazır olduğumuzu bir kez daha ifade ediyorum. Sayın vekillerim, sayın kıymetli uzmanlar, bürokratlar, her birinizi her zaman Rize’ye beklediğimizi canıgönülden bir kez daha tekrar ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sağ olun, çok teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati:12.40

